

**ONGEVRAAGD ADVIES D.D. 9 DECEMBER 2014
DEFINITIE MANTELZORG**

Wettekst Wet maatschappelijke ondersteuning

§ 1. Algemene bepalingen, artikel 1 lid 1b:

mantelzorg: langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

Aanleiding:

In het kader van de drie decentralisaties, Jeugdhulp, WMO en Participatiewet, komt het begrip Mantelzorg veelvuldig aan de orde in beleidsstukken en verordeningen. In het verlengde van de genoemde regelgeving, is het begrip Mantelzorg ook geïntroduceerd op andere beleidsterreinen. Als voorbeeld kan worden genoemd de regelgeving voor mantelzorgwoningen (Ruimtelijke ordening).

De gemeente Ridderkerk heeft geconstateerd (*motie Parren/Kooijman d.d. 27 november 2014*) dat er in de komende jaren in toenemende mate een beroep zal worden gedaan op de mantelzorgers en daarbij o.m. uitgesproken dat mantelzorgers een belangrijke maatschappelijke bijdrage leveren en cruciaal zijn voor het goed functioneren van de zorg.

Het spreekt voor zich dat de Gemeente slechts dan verantwoordelijkheid kan dragen voor de Ridderkerkse mantelzorgers als eenduidig omschreven is wie mantelzorger is.

Toelichting:

De afhankelijkheidspositie van de hulpvrager en de onmisbare inzet van de mantelzorger in de informele zorg vereisen erkenning van de unieke waarde van mantelzorg in onderscheid tot vrijwilligerswerk in het algemeen. Oneigenlijk gebruik van het begrip mantelzorg is ongewenst en schadelijk voor hulpvrager en mantelzorger in het bijzonder en de samenleving in het algemeen. In de wettekst worden meerdere criteria genoemd (zoals 'langdurig', 'directe omgeving' e.a.) die om verduidelijking vragen.

Een ruime definitie van het begrip mantelzorg kan oneigenlijk gebruik uitlokken ter verkrijging van faciliteiten die uitsluitend voor mantelzorgers (en dus niet voor vrijwilligers) bedoeld zijn. Zulk misbruik heeft tot gevolg dat de schaarse middelen gereserveerd ter ondersteuning van mantelzorgers, oplossen in de grote vijver van andersoortige (overigens zeer waardevolle maar wel vrijwillige) informele zorg- en welzijnsactiviteiten.

Kenmerken mantelzorg:

- ✓ Naast de sociale component is de relationele band kenmerkend voor mantelzorg, dit geeft een emotionele belasting;
- ✓ Het mag zo zijn dat mantelzorg niet afdwingbaar is, maar daarmee is het nog geen keuze: het overkomt je;
- ✓ De (situatie van de) hulpvrager bepaalt of mantelzorg ten einde komt en niet de mantelzorger zet er een punt achter;
- ✓ Er is sprake van mantelzorg in gevallen dat er minimaal acht uur per dag of minimaal drie maanden hulp wordt verleend;
- ✓ In veel gevallen kan de hulpvrager de regie-in-eigen-leven slechts gestalte geven omdat die regie in handen ligt van de mantelzorger. Dit vraagt om nabijheid en vertrouwen;
- ✓ Elke mantelzorgsituatie is uniek ook wat (mentale en fysieke) belasting aangaat: kortlopend vaak bij terminale levensfasen, langdurig vaak in uitzichtloze situaties (levenslange en levensbrede beperkingen e.d.) etc.

Maatschappelijk Burgerplatform Ridderkerk i.o.

Samenvatting advies:

Omdat de positie van de mantelzorg in allerlei vormen van informele zorg steeds nadrukkelijker naar voren komt als gevolg van de drie decentralisaties, brengt het Burgerplatform (aanvullend aan het Advies contouren mantelzorg en vrijwilligerswerk van 14 april 2014) een ongevraagd advies uit waarin breed (ter afstemming binnen alle beleidsterreinen) aandacht wordt gevraagd voor de unieke positie van de mantelzorg in onderscheid tot algemeen vrijwilligerswerk.

Dit vraagt om een definiëring van het begrip mantelzorg die niet voor tweeërlei uitleg vatbaar is. Alleen op basis van een strikte definiëring kunnen gericht de schaarse middelen worden ingezet en bewaakt. En zo wordt recht gedaan aan de wettelijk voorgeschreven ondersteuning van de mantelzorg.

Volgnr.	Advies	Voorlopige reactie	Reactie na besluit
1	Volsta niet met het verwijzen naar of overnemen van de begripsbepaling Mantelzorg zoals gehanteerd in de Wet maatschappelijke ondersteuning		
2	Definieer het begrip mantelzorg zorgvuldig en strikt aan de hand van erkende mantelzorgcriteria		
3	Zorg voor een eenduidige definitie van het begrip mantelzorg op alle beleidsterreinen en stem die op elkaar af		
4	Zorg voor afstemming tussen alle beleidsterreinen van (de gevolgen van) regelgeving voor mantelzorgers		
5	Zet de schaarse middelen voor ondersteuning van mantelzorgers uitsluitend in voor mantelzorgers zoals gedefinieerd onder punt 2		
6	Pas vrijstelling van verplichtingen zoals genoemd in de Participatiewet uitsluitend toe voor mantelzorgers zoals gedefinieerd onder punt 2		